

Szlovák választások: koalíció (Közép-)Európának

Túry Gábor

A hétvégén Németország, Európa legnépesebb és gazdaságilag legerősebb állama mellett a szomszédos Szlovákiában is urnához járultak a választók. Magyarország jövője és nem utolsó sorban közép-európaisága számára, inkább ez utóbbi választás kimenetele játszik fontos szerepet.

Szlovákia, a hétvégén lezajlott voksolás eredményével megerősítette, az ország az európai utat választja a nemzetközi elszigetelődés és a nacionalizmus helyett. A demokratikus erők, köztük a Magyar Koalíció Pártja (MKP), igen impozáns eredményt értek el. Ugyanakkor a nyáreleji támogatottságnál jó 10 százalékponttal kevesebbet kapott, a Vladimír Mečiar vezette Demokratikus Szlovákiáért Mozgalom (HZDS-LS), és nem érte el a parlamentbe jutáshoz szükséges öt százalékot a xenofóbiájáról és nacionalizmusáról híres Szlovák Nemzeti Párt (SNP).

A választási kampány hangnemét tekintve azonban hurráoptimizmusra nincs semmi okunk. Jóllehet az ország második nemzeti tudatra ébredését éli át, s minden más közép-kelet-európai országban a tizenkilencedik század végén jelentkezett gyerekbetegségét kénytelen volt az elmúlt közel egy évtized alatt felmutatni, mégis egy, az Európai Unió tagságra pályázótól „kifinomultabb” politikai hangnemet lehetett volna elvárni. Ami Európa civilizáltabb nyugati felén és Közép-Európa más államaiban elképzelhetetlen, az a szlovák választási kampányban bekövetkezett. Egy a parlamentbe készülő politikai erő, a szélsőségességéről hírhedt Szlovák Nemzeti Párt, választási kampánya során többször is kijátszotta az úgynevezett ma-

gyar kártyát, negatív színben tüntetve fel az országban élő (magyar) nemzeti kisebbséget. Mégis a társadalom európaibban viselkedett, felismerve az ország történelmi lehetőségét, kisebb arányban szavazott a szélsőséges hangot megütő pártokra. A választások végeredménye továbbá rámutatott, bár Vladimír Mečiar politikai pályafutása leáldozóban van, pártja az újonnan alakuló parlamentben sem lesz kikerülhetetlen. A választásokon elért eredménye 10 százalékponttal elmarad a nyár elején mért 30 százalékos népszerűségi adatokhoz képest, azonban így is mint a választások győztes pártja felkérést kapott kormányalakításra, s mivel valószínű, hogy a pénteki határidő leteltéig nem talál magának koalíciós partnert, így 36 mandátumával az újonnan megalakuló parlament legnagyobb ellenzéki pártja lesz.

Valószínű hasonló sorsra jut a Mečiar hű tanítványaként emlegetett Robert Fico és az általa vezetett Smer, azaz Irány nevű pártalakulat, mellyel senki sem szándékozik koalícióba bocsátkozni. A pártlistát tekintve a nevek között, jónéhány az egykori kormánypárt, a HZDS-hez közeli személy található. Így a 25 mandátumával a párt a második legnagyobb ellenzéki frakció szerepét kénytelen betölteni, azonban biztosra vehető, hogy a fiatal – populizmusáról elhíresült – pártvezetőről még hallani fogunk.

Meglepetésként érte választókat az 1991-ben alakult Szlovákia Kommunista Pártjának (KSS) bekerülése a parlamentbe. A közvélemény kutatási eredményekkel szemben, kétszeres támogatottsággal a szavazatok 6,3 százalékát szerezte meg. A párt elsősorban a közép-

szlovákiai Zsolna, és a keleti eperjesi és kassai kerületekben szerepelt jól.

A kampány során a legnagyobb meglepetést a kormányfő pártjának népszerűség-növekedése okozta. A nyáreleji igen alacsony népszerűségi adatok után, a szavazatok 15,09 százalékát megszerző Mikuláš Dzurinda, és pártja a Szlovák Demokratikus és Keresztény Unió (SDKÚ) vezetésével négypárti koalíció jöhet létre, melyben a 11,16 százalékot elért Magyar Koalíció Pártja (MKP), a 8,25 százalékos Kereszténydemokrata Mozgalom (KDH) és a 8,01 százalékos támogatottságot szerzett liberális ANO vehet részt. A többséghez a szükségesnél két mandátummal többet felmutató koalícióra nehéz, de történelmi feladat vár. A piacgazdaság teljes kiépítésén, valamint a munkanélküliség égető problémájának megoldásán túl, be kell vezetnie az országot az Európai Unióba és az észak-atlanti szövetségbe.

Az elmúlt négy év kormányzása ugyan nem tekinthető egyértelmű sikertörténetnek az állástalanok számának növekedése, és a költségvetés hiányának nyomasztó volta miatt. A kormányfő és egyes politikusok már-már populizmusba hajló kijelentései ellenére, a lassú gazdasági átalakulás mellett, megindult a társadalmi-politikai élet konszolidációja is. A magyar koalíció kiegyensúlyozott politikájának köszönhetően a magyarokat egyre inkább egyenrangúként kezelik nem csak az egyes emberek szintjén, hanem a politikai- gazdasági életben is. Csáky Pál miniszterelnök-helyettes többször hangsúlyozta a párt kiemelkedő támogatottságát, és mint kijelentette jóval nagyobb arányban szimpatizálnak a „magyar párttal”, mint az a nemzeti kisebbség arányából következne. Az új kormányban a Magyar Koalíció Pártjának, mint a koalíció második legnagyobb erejének jóval nagyobb mozgástere lesz. Az eddigi 15 helyhez képest 20 mandátumot szerzett a párt, s a valószínűsíthető négypárti koalíció mandátumainak több mint egynegyedét fogja adni.

Az MKP garancia lehet a kiegyensúlyozott kormánypolitika megvalósulására, mely nem csak az Uniós csatlakozás küszöbén játszik fontos szerepet, hanem a közép-európai népek együttélése szempontjából is. Sajnos nem eléggé hangsúlyozott az a nézet, hogy a négy egy-

máshoz történelmileg is igen közel álló Visegrádi ország nem csak az európai gazdasági térhez kapcsolódik majd szorosabb kötélekkel, hanem egymáshoz is, vagyis integrációnk nem csak az EU-val történik, hanem egymással is. Megérett a helyzet, hogy az országok vezetői ne csak a természeti katasztrófák idején döbbenjenek rá egymásrautaltságuk megfellebbezhetetlen tényére.

Egyre aggasztóbb, hogy ezen országok a gazdasági növekedés ellenére, a kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok területén korántsem használják ki lehetőségeiket. Elég csak a mezőgazdasági- vagy az egyes feldolgozott termékek vámtételeinek és kvótáinak újra és újra fellobbanó vitáira gondolni, mely nézeteltéréseket azonban az EU csatlakozás után az Unióban senki sem vesz majd figyelembe.

A legfontosabb közvetlen feladat azonban a sikeres kormányalakítás után, a NATO novemberben tervezett prágai csúcstalálkozóján meghívást nyerni a szövetségbe, valamint a 2004-es csatlakozással bekerülni az első körös EU országok közé, melyre a tárgyalások jelenlegi állása mellett jó esélye van Szlovákiának.

Ezen optimista scenáriók, természetesen csak a négy kiegyensúlyozott politikára képes párt sikeres kormányalakítása esetén következhetnek be.

* * * * *

Eddig megjelent számaink megtekinthetők és letölthetők a www.vki.hu weboldalról.